

Mišljenje in pesnjenje miru. Uvod v tematski sklop

Lenart Škof in Vid Snoj

Skozi zgodovino so pesniki, modreci, filozofi in teologi iskali pravo mero, s katero so želeli izraziti tisto, kar je v najintimnejšem smislu povezano z mirom. V iskanju te mere, pa tudi drž, ki omogoča njeno skrivnostno razodevanje, so včasih prišli blizu temelju mišljenja, včasih pa so se zadrževali v bližini skrivnostne biti in starih, tudi nenapisanih zakonov bivanja. Redki izmed njih so se miru približali tako, da so hkrati v polnosti zavarovali njegovo etično počelo.

Ta sklop razprav je v celoti posvečen mišljenju in pesnjenju miru v literaturi in filozofiji. Razprave prinašajo nove interpretacije nekaterih osrednjih pesniških del in filozofskih del na témo miru. Segajo vse od Sofokla in Vergilija v antiki, prek Immanuela Kanta in Friedricha Hölderlina v razsvetljenstvu in romantiki, do Martina Heideggra in Luce Irigaray v naši sodobnosti.

Lenart Škof se ukvarja z etičnim pomenom nenapisanih zakonov v stari grški religiji in Sofoklovi *Antigoni*. V ospredju njegove interpretacije je lik Antigone, kot ga v svojih delih razlaga francoska feministična filozofinja Luce Irigaray. Del razprave je posvečen tudi primerjalni analizi Savitri iz indijskega epa *Mahabharata*, v kateri avtor ugotavlja, da legendo o Savitri zaznamujejo podobni kozmični odnosi oziroma kozmični simboli kot versko ozadje *Antigone*.

Vid Snoj obravnava dve znameniti pesnitvi o miru, Vergilijevo četrto eklogo in Hölderlinovo »Slovesnost miru«. Med njima ugotavlja več vzporednic, od tega, da sta bila povod zanju zgodovinska dogodka, do tega, da se obe navezujeta na mit o zlati dobi. Oba pesnika tudi eshatologizirata ciklično vračanje zlate dobe, kot je navzoče v mitu, v končno vrnitev, in sicer tako, da to vrnitev pri Vergiliju opredeljuje mir med živalmi ter med bogovi in ljudmi, pri Hölderlinu pa sprava med bogovi samimi.

Valentina Hribar Sorčan analizira estetik, kot jo je zasnoval Immanuel Kant v svoji tretji kritiki. Ob vodilni niti pojma »kontemplacija« prikazuje poglobitve elemente Kantove analitike lepega ter izpostavi nasprotje med kontemplacijo pri presojanju lepega, ki je po svoji naravi mirna, in burnim doživljanjem pri presojanju vzvišenega.

Lexi Eikelboom interpretira enega izmed osrednjih spisov moderne filozofske estetike, Heideggrov *Izvor umetniškega dela*. Pod drobnogled

vzame Heideggrovo tezo o samopostavljanju resnice v umetniško delo, ki se godi kot spor med zemljo in svetom, in v tem sporu prepozna izvorno nasilje. Temu se ogne šele Agambenova preinterpretacija Heideggrove teze, po kateri izvorno načelo umetniškega dela, ki generira resnico, ni več spor, ampak ritem, ki nasprotij in delitev ne odpravlja, ampak jih suspendira in tako ljudem omogoča, da se spopadejo z njimi.

Jeff Stewart navsezadnje primerja pesniške elemente pri Martinu Heideggro s tistimi pri Luce Irigaray. Ko interpretira njuno pesništvo, je pozoren predvsem na tisto mero v njuni misli, ki lahko zavaruje tišino in mir.